Úlohy na cvičení z Matematické analýzy 3
12. listopadu 2024

Poznámka: úlohy 1 až 26 jsou zopakovány z minula.
Za nimi následuje úloha na rovnici tečné roviny.
V minulém týdnu byla přednáška zrušena vyšší mocí (pana rektora).

1* Vysvětlete proč pro $M \subset \mathbb{R}$ a funkce f_n, f platí implikace

$$(f_n \rightrightarrows f \text{ na } M) \quad \Longrightarrow \quad (f_n \to f \text{ na } M)$$

Tedy ze stejnoměrné konvergence posloupnosti funkcí na množině M plyne bodová konvergence.

2* Vysvětlete proč pro $M \subset \mathbb{R}$ a funkce f_n, f platí ekvivalence

$$(f_n \rightrightarrows f \text{ na } M) \quad \Longleftrightarrow \quad (\lim_{n\to\infty} \sup_{x\in M} |f_n(x) - f(x)| = 0)$$

Tedy, že nutnou a postačující podmínkou stejnoměrné konvergence posloupnosti funkcí na množině M je nulová limita suprema výrazu $|f_n(x) - f(x)|$ na množině M.

3. Vysvětlete, že pro funkce f_n, f spojité na uzavřeném intervalu $[a, b]$ je možné supremum

$$\sup_{x\in[a,b]} |f_n(x) - f(x)|$$

nahradit maximem

$$\max_{x\in[a,b]} |f_n(x) - f(x)|$$

a že toto maximum lze nahradit větším z čísel

$$|\max_{x\in[a,b]}(f_n(x) - f(x))|, \qquad |\min_{x\in[a,b]}(f_n(x) - f(x))|$$

4. Mocninná řada $\sum_{n=0}^{\infty} a_n(x - x_0)^n$ má poloměr konvergence $r > 0$. Kladné číslo ε je menší než r. Označme $b_n = a_n(r - \varepsilon/2)^n$.

Ukažte, že $\lim_{n\to\infty} b_n = 0$.

5a* Sečtěte řadu

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{n(n+1)}{2^n}$$

5b*

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{n^2}{2^n}$$

6. Ukažte, že pro každou trojici reálných čísel x, y, z platí $|z - x| \leq |y - x| + |z - y|$.

   Návod: proberte všechna možná pořadí bodů na číselné ose.

   Návod2: použijte trojúhelníkovou nerovnost.

7. Zjistěte, zda $(\mathbb{R}, \varrho_{diskr})$ je metrický prostor, kde

$$\varrho_{diskr}(x, y) = 1 \text{ pro } x \neq y$$

8. Ukažte, že pro každou čtveřici čísel $a, b, c, d \in \mathbb{R}$ platí

$$\sqrt{(a+c)^2 + (b+d)^2} \leq \sqrt{a^2 + b^2} + \sqrt{c^2 + d^2}$$

   Dosazením $a = y_1 - x_1$, $b = y_2 - x_2$, $c = z_1 - y_1$, $d = z_2 - y_2$ dostaneme v závěru přednášky dokazovanou trojúhelníkovou nerovnost.

9. Nechť $f_n(x) = \frac{x}{\exp(nx^2)}$ je posloupnost funkcí. Vypočtěte derivaci f_n' a bodové limity posloupností f_n i f_n'. Dále určete, zda pro $x \in \mathbb{R}$ platí

$$\lim_{n\to\infty} f_n'(x) = \left(\lim_{n\to\infty} f_n(x)\right)'$$

10. Odvoďte koeficienty Taylorovy řady funkce $f(x) = (1+x)^\alpha$ pro $\alpha \in \mathbb{R}$ a určete její poloměr konvergence.

11* Odvoďte koeficienty Taylorovy řady funkce $f(x) = 1/(1-x^2)$ a určete její poloměr konvergence.

12a* Vypočtěte derivaci funkce f v bodě $x = 0$

$$f(x) = \begin{cases} \exp(-1/x^2) & x \neq 0 \\ 0 & x = 0 \end{cases}$$

12b* Vypočtěte $f''(0)$.

12c* Vypočtěte $f^{(3)}(0)$.

12d** Odvoďte Taylorovu řadu funkce f se středem v bodě nula.

13. Nechť $(V, \|\cdot\|)$ je normovaný lineární prostor. Ukažte, že (V, ϱ), kde $\varrho(x, y) = \|x - y\|$ je metrický prostor.

14* Ukažte, že $\|(x_1, x_2)\|_{\max} := \max\{|x_1|, |x_2|\}$ je normou na $\mathbb{R}^2$.

15. Odvoďte a nakreslete jednotkovou kouli se středem v počátku v $\mathbb{R}^2$ v maximové metrice.

16. Ukažte, že v metrickém prostoru $(\mathbb{R}^2, \varrho_{eukl})$ je limita posloupnosti $x_n = (1/(n+1), (-1)^n/(n^2+1))$ rovna $o = (0, 0)$. Tj. vypočtěte limitu číselné posloupnosti a ukažte, že je rovna nule

$$\lim_{n\to\infty} \varrho(x_n, o)$$

17. Napište definici otevřené množiny v metrickém prostoru (M, ϱ) ukažte

   (ii) M je otevřená množina,

   (iii) $\emptyset$ je otevřená množina,

   (iv) $\emptyset$ a M jsou uzavřené množiny.

18. Dokažte de Morganův vzorec

$$M \setminus \bigcap_{\alpha\in I} A_\alpha = \bigcup_{\alpha\in I} (M \setminus A_\alpha),$$

   Návod: rozmyslete si, jaký vztah má prvek $x \in M\setminus\bigcup_{\alpha\in I} A_\alpha$ k množinám A_α. A podobně pro pravou stranu.

19. Dokažte: Pokud jsou (F_α) uzavřené množiny, pak

   (i) je uzavřený jejich průnik
$$\bigcap_{\alpha\in I} F_\alpha$$

   (ii) sjednocení konečného počtu uzavřených množin je uzavřená množina. Tedy pro $I = \{1, 2, \ldots, n\}$ je uzavřená množina

$$\bigcup_{k=1}^{n} F_i$$

20. Rozmyslete si, čemu jsou v euklidovském prostoru rovny množiny

$$\overline{(a, b)}, \quad \overline{\mathbb{Q}}, \quad \mathbb{Q}^o$$

21. Ukažte, že pro otevřenou množinu G platí $G^o = G$.

22. Ukažte, že pro uzavřenou množinu F platí $\overline{F} = F$.

23b Pro funkci f a bod a

$$a = (0,0), \quad f(x,y) = \begin{cases} \frac{x^2y}{x^2+y^2} & (x,y) \neq (0,0) \\ 0 & (x,y) = (0,0) \end{cases}$$

(a) Vypočtěte derivaci ve směru $h = (2,1)$ v bodě a.

(b) Vypočtěte derivaci ve směru $h = (h_1, h_2)$ v bodě a.

(c) Vypočtěte gradient $\nabla f(a)$ v bodě a.

(d) Co můžete na základě vypočteného říct o diferenciálu L funkce f v bodě a?

(e) Pro vektor $h = (h_1, h_2)$ a funkci φ

$$\varphi(t) = f(a + th)$$

vypočtěte $\varphi(t)$, derivaci $\varphi'(t)$ a její hodnotu v bodě nula: $\varphi'(0)$.

24. Pro množinu $A \subseteq \mathbb{R}^n$ nazýváme funkci χ_A charakteristickou funkcí množiny A a definujeme ji předpisem

$$\chi_A(x) = \begin{cases} 1 & x \in A \\ 0 & x \notin A \end{cases}$$

Ukažte, že funkce $f(x,y) = \chi_{\{y=x^2\}}\chi_{\mathbb{R}\setminus\{(0,0)\}}$

(a) Není spojitá v bodě $(0,0)$.

(b) Pro $h \in \mathbb{R} \setminus \{(0,0)\}$ je $d_h f((0,0)) = 0$.

25. Nechť $a = (a_1, \ldots, a_n) \in \mathbb{R}^n$. Pro $x = (x_1, \ldots, x_n) \in \mathbb{R}^n$ definujme

$$f(x) = a \cdot x = \sum_{i=1}^{n} a_i x_i$$

Ukažte, že f je lineární zobrazení vektorového prostoru $V_1 = \mathbb{R}^n$ do vektorového prostoru $V_2 = \mathbb{R}$.

26. Nechť $f : \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ je funkce, $a \in \mathbb{R}$, $D \in \mathbb{R}$. Ukažte, že následující podmínky jsou ekvivalentní

(a) $\lim_{t\to 0} \frac{f(a+t)-f(a)-Dt}{t} = 0$

(b) $D = f'(a)$

27. Napište rovnici tečné roviny ke grafu funkce f v bodě a

$$f(x,y) = \frac{x^2 - 3xy}{x + 2y}, \qquad a = (3, -1)$$